

Strokovni članek
UDK 343.62[37.018+364-7](497.4)

Sodelovanje šole in centra za socialno delo pri obravnavi ogroženega otroka

DUBRAVKA HROVATIČ,
*regijska koordinatorica za obravnavo
nasilja v družini za Dolenjsko
in Belo krajino*

Spremembe zakonodaje na področju zaščite žrtev nasilja v družini, ki smo jim priča zadnjih nekaj let, so opredelile nasilje v družini kot družbeni problem in kot kršitev osnovnih človekovih pravic, kateremu so se dolžni upreti vsi organi in organizacije. S spremembami zakonodaje je država hkrati sprejela zavezo, da je problem nasilja v družini prioriteta, ki zahteva politično voljo, da preskrbi potrebne vire, multisektoralen in koordiniran pristop za preprečevanje nasilja v družini.

S sprejetjem Zakona o preprečevanju nasilja v družini 1. marca 2008 so postavljeni temelji za strukturne spremembe na področju obravnave nasilja v družini ter nudenja pomoči žrtvam. Zakon v svojih določilih opredeljuje pojem nasilja v družini, določa dolžnost ravnanja organov in organizacij ter nudenja pomoči žrtvam v čim krajšem času, zagotavlja strokovno obravnavo žrtev, sodelovanje med institucijam, zagotavlja varnost žrtvam, brezplačno pravno pomoč, strokovno delo s povzročiteljem. Opredeljuje tudi pojem žrtve in ga razširja v delu, ko govori, da so otroci posredne žrtve nasilja, če živijo v družinah, kjer se nasilje izvaja.

Ali je zakon popoln in učinkovit po enoletni implementaciji v praksi? Tako kot večina zakonov ne glede na to, koliko členov imajo, lahko ugotovimo, da ni popolnih zakonov. Vedno se bo našel kdo, ki ga bo drugače interpretiral, trdil, da je v tujini boljša zakonodaja. Nekateri bodo na osnovi zakonodaje delali boljše, drugi bodo delali s figo v žepu.

Glede na zastavljene cilje, za preprečevanje nejasnosti ter za postavitev osnov za usklajeno delovanje sta na podlagi ZPND nastala: Pravilnik za ravnanje organov in organizacij, delovanje CSD, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini in Pravilnik o obravnavanju nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode. V nastajanju so še pravilniki za zdravstvene zavode ter delovanje policije.

Vsi, ki smo vključeni v sistem pomoči žrtvam nasilja, imamo izkušnjo, ki temelji na dobri praksi, da je učinkovita pomoč žrtvam nasilja v družini le tista, ki temelji na sodelovanju med institucijami, tako med javnimi zavodi kot tudi med nevladnimi organizacijami. Velikokrat je bilo sodelovanje odvisno od dobre volje in pripravljenosti ter osveščenosti posameznikov, ki so bili vključeni v nudenje pomoči žrtvi. Velikokrat smo naleteli na idejo o zaščiti in varstvu osebnih podatkov kot oviri za sodelovanje. Ovire smo tudi videli v nezaupanju drug do drugega v smislu učinkovitosti izbranih ukrepov za zaščito žrtve. ZPND in sprejeti pravilniki te ovire odpravljajo in postavljajo žrtve v središče zaščite.

Koordinacija pomoči žrtvam nasilja v družini je delegirana centrom za socialno delo, kar ne pomeni, da je le CSD odgovoren za nudenje potrebne pomoči. V pomoč so vključeni vsi organi in organizacije, ki v okviru svojih pristojnosti lahko pomagajo k izdelavi in realizaciji načrta pomoči. Kot metoda, ki sicer ni nekaj novega v sodelovanju med centri in drugimi institucijami, se določa multidisciplinarni tim (MDT). Pravilnik določa sestavo MDT, način sklicevanja, dolžnost odzivanja, naloge in roke za izvedbo nalog ter participacijo žrtve pri izdelavi načrta pomoči.

Na koncu lahko ugotovim, da imamo tako nove zakone kot tudi pravilnike, ki nam utirajo pot k sodelovanju. Imamo tudi veliko izkušenj, tako dobrih kot tudi slabih. Na nas je, da ugotovimo, ali smo učinkovitejši pri nudenju pomoči žrtvam samo, če iščemo pomanjkljivosti v sistemu ali lahko pogledamo tudi lastno odgovornost v sistemu pomoči. Koliko smo pripravljeni spreminjati osebna prepričanja za učinkovitejšo pomoč žrtvam nasilja v družini?

Kako delati bolje, kako vso teorijo, izkušnje in zakonska določila implementirati v dobro prakso?

Nična toleranca do nasilja v družini! Kje na tej poti do nične tolerance smo?

Ali želimo spremeniti prepričanje »če ne zlepa, potem pa zgrda« v »vedno zlepa, nikoli zgrda«?

Mhatma Ghandi postavlja didaktično vprašanje: »Ali in kako je mogoče živeti v sodobni družbi brez nasilja?«